

vos que tot allò no eren falòrnies. Si més no, no ho eren tot allò que intentaven d'explicar-nos.

M'he quedat pensant en les mirades dels gats quan guaiten racons —per a nosaltres buits— amb expressió de por. Quantes i quantes coses hi ha a l'entorn nostre de les quals res no sabem, encara que moltes vegades les pressentim.

A dos quilòmetres escassos, una congregació catòlica festeja amb una missa i un rosari a l'aire lliure la Festivitat de Maria. Quin contrast...! Per apropiarse a aquest grup hom no necessita «palabre», però sí els francs que vénen a recaptar dintre l'autobús dues negretes rialleres, simpàtiques però impertèrrites. Ai, els diners...!

Més enllà ens aturem en travessar el riu Balissier, frontera de TOGO amb DAHOMEY. Uns infants cacen ocells amb tiragomes, amagats sota diferents entramats de palla.

I tot contemplant el riu torrencial, tan bon punt amenaçador, com gairebé sec, com tots els rius tropicals, marxem de Togo —fang, misèria i renunciament— sota l'empremta inesborrable de l'evocació d'Abilius, quelcom fantàstic que a nosaltres —homes moderns i civilitzats (?)— no deixa de produir-nos encara, avui, un bri d'esgarripança.

Recordem-nos que DAHOMEY fou el país més cruel, sanguinari i ferotge de tot Àfrica al segle passat i on es van cometre més actes de canibalisme.

Anem a raure a COTONOU, que no és la capital del país, però sí la seva població més important.

Però, en realitat, a Cotonou no hi ha res que valgui la pena. Per tot arreu brutícia i misèria. Al nostre hotel, «L'etoile du Sud» es veuen «les etoiles» a través de les finestres sense vidres de la nostra habitació, trencats i no substituïts.

D'això, a casa nostra, se'n diu deixadesa.

Pel carrer principal tornem a veure petites caravanes de «Mercedes» transportant senyors vestits amb pells de lleopard, casquets del mateix material i historiades camises de seda, passejant-se amb impúdica ostentació. Pensem que el sentiment de delicada vergonya davant la pobresa aliena no és pas una virtut africana.

Vers 100 quilòmetres a l'interior, es troba l'antiga capital del Dahomey: ABOMEY. Més fang, més humitat i un senzill museu d'objectes reials ancestrals i trencats. Però aquí hi ha una altra cosa original. El rei Glelé. Ens diuen que té 135 anys i encara que està molt espatllat ens semblen massa anys. El príncep, fill seu, segons ell mateix explica, ens presenta un a un i ens hem d'agenollar i besar-li la mà, cosa que fa bastant fàstic i que la majoria fingeix fer.

El que és segur és que el fill parla el francès correctament i el rei ni l'entén. Que el fill diu que té 22 anys, els quals efectivament representa, cosa que ens dona uns resultats numèrics gonadotròfics, que no resulten, a no ser que la màgia s'hagi ficat entremig. Que el país és una República governada per les túniques de lleopard i que el rei Glelé és un desgraciat sota una ombrella que sols guarda un valor simbòlic.

A continuació una parella de princeses, nétes del rei i que representen uns 35 anys (?) ballen una dansa del país. Es diuen «princeses revenantes». A nosaltres en comptes de «princeses revenantes» ens semblen revingudes.

Hem fet una breu visita a la capital del país PORTO NOVO. És la ciutat que ens ha produït més tristesa de tot el recorregut. Tot és tronat i brut.

Una demostració del desgavell en què es mou aquest país, des que els blancs se'n van anar, és que l'agència turística —diguem-ne turística— corresponent, no sabia que el govern havia prohibit fer fotos del poblat lacustre de GANVIÉ, un dels palafits més importants de tot el món. El que té més nombre de barraques damunt de «pilotis». El que té més nombre d'habitants per barraca. «Life», en un dels seus últims espeternecs, havia fet un reportatge gràfic en color, fent saber al món la situació misèria i palúdica en les quals el poblat es trobava. El govern de Dahomey va reaccionar instantàniament. No millorant les condicions de vida de Ganvié, sinó simplement prohibint fer-ne fotos.

Encara abans d'abandonar Dahomey és indispensable que us parlem del VUDÚ.

Això és lamàgia ritual negra, secreta i tot allò. Sembla

que el seu origen s'atribuïa a Haití, però ara els que hi entenen diuen que és original del Dahomey.

Sigui com vulgui i amb «palabre» prèvia —això no va sense perill— i els francs atlàntics de consuetud, entrem dintre un «festival» vudú.

L'essència és: L'esperit dels avantpassats és evocat i en evocar-lo es poden rebre beneficis o malefics segons l'«humor» dels evocats. Naturalment, els anctres no hi són però estan representats per uns «delegats» totalment revestits de vestits de colorits intensíssims, dibuixos estereotipats que fan moure amb energia i violència contra una multitud esparcida, perseguint amb bastons i tranques a algun minyó desprevingut.

Sembla un joc, però no ho és. Alguns «esperits» van tapats d'ulls i tot i han d'ésser guiats per ajudants mitjançant llargs vímits.

Alguns d'aquests que «no hi veuen» fan un molinet amb les espases i ens la passen a dos dits del nas vertiginosament.

És clar, nosaltres no ens movem i fins i tot exhibim un somriure de superioritat. Com compreneu, la processó va per dintre.

Alguns desgraciats s'agenollen davant d'ells i els mormolen quelcom. Només aleshores els «esperits» s'aturen, inclinen el cap vers l'agenollat i escolten. El prec va acompanyat d'una entrega mig amagada de diners i el «cuento» segueix. Ni vadús ni Zombis havien aconseguit mai una preponderància com l'actual, des que el país va deixar d'ésser una colònia. Aleshores es sentien cohibits per a realitzar les seves pràctiques màgic-prodigioses-secretes.

Ara hi ha més morts que s'alcen de la tomba per a cometre els ajusticiaments marcats per velles, venjances, més malefics, més encantaments.

No he tingut temps de saber què passava aquí amb els missioners cristians ni amb la gent de la F.A.O., però penso que tal com hem pogut entreveure les coses no trobaríem estrany que un dia que hi hagués més gana que de costum, es devorés a qualsevol missioner en un acte ritual.

Que Déu em perdoni, però no veig la necessitat d'enviar víctimes innocents a les mans o a les dents d'aquestes feres, que avui dia sols miren l'home blanc com a víctima propiciatòria.

Ens agradaria que Mossèn Abril ens podés convèncer que estem equivocats.

Amb el cor estret i l'ànim fastiguejat anàrem en autocar cap a la frontera amb Nigèria.

Amb tota intenció volem aturar-nos en aquest punt, perquè aquí començarem la nostra última i fantàstica història, que, si Déu vol, us explicarem un altre dia.

Dr. Eduard Padrós de Palacios

Les danses «epilèptiques» per a l'evocació d'esperits són exorcismes propis de la República de TOGO. (Foto de l'autor)